

Ellithan AB

Org.nr. 556800-2070

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Hamnaskolan i Söderhamns kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ellithan AB att i enlighet med de datum som nedan listas vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. Observera att detta beslut innehåller olika datum för när huvudmannen senast behöver vidta åtgärder samt redovisa dessa skriftligen för Skolinspektionen.

För område Extra anpassningar och särskilt stöd ska åtgärder vidtas senast den **5 november 2018**. De vidtagna åtgärderna inom detta område ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

För område Förutsättningar för lärande och trygghet, Styrning och utveckling av verksamheten, Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna, Utveckling av utbildningen vid skolenheterna ska åtgärder vidtas senast den **31 januari 2019**. De vidtagna åtgärderna inom dessa områden ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Ellithan AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att eleverna skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen om eleverna riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Se till att rutiner för arbetet med särskilt stöd är kända av skolans personal.
- Se till att åtgärdsprogram utarbetas och beslutas för alla former av särskilt stöd.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Ellithan AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

- Se till att samtliga kompetenser som ska ingå i elevhälsan, som en samlad resurs, arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande så att elevernas utveckling mot utbildningens mål stöds.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Ellithan AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att följa upp resultaten för trygghet och studiero på skolenheten.
- Se till att utifrån en analys av det som framkommer i genomförda uppföljningar besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder.
- Se till att planera för och genomföra utvecklingsåtgärderna.
- Se till att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Ellithan AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att rektorer som anställs vid skolenheterna har pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet. För rektorer som anställts efter den 15 mars 2010 har huvudmannen sett till att de har gått, går eller kommer att gå särskild befattningsutbildning eller utbildning som kan jämföras med denna. (2 kap. 11-12 §§ skollagen)
- Huvudmannen ser till att det på grundskolenheterna finns tillgång till elevhälsa för eleverna i förskoleklass och grundskola, så att den kan användas främst

förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att rektorn genom utbildning har pedagogisk insikt.
- Se till att det inom skolans elevhälsa finns tillgång till skolläkare, skolsköterska och psykolog så att dessa kan delta i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Ellithan AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att uppföljningar görs på gruppnivå av elevernas trygghet och studiero.
- Se till att beslut om nödvändiga utvecklingsåtgärder fattas med utgångspunkt i en analys av resultaten i genomförda verksamhetsuppföljningar.
- Se till att det finns en samlad och komplett dokumentation över det systematiska kvalitetsarbetet.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att den fristående grundskolan Hamnaskolan i Söderhamns kommun har ett antal brister i verksamheten. Skolinspektionen kopplar elevernas låga måluppfyllelse till de brister i verksamheten som tillsynen visar. Särskilt gäller det arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och elevhälsans arbete. Skolans brist på kompetenser inom elevhälsan påverkar negativt skolans möjligheter att ge eleverna den utbildning och det stöd i undervisningen de har rätt till. Skolinspektionen bedömer att Hamnaskolan behöver förbättra arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, så att alla elever ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Tillsynen visar att stöd i form av extra anpassningar inte uppfyller det skyndsamhetskrav som föreskrivs. Konsekvensen blir att elever i behov av extra anpassningar inte får det stöd de har rätt till, och därmed försämras dessa elevers möjlighet att nå kunskapskraven. Tillsynen visar även att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Det gäller dels rutiner för att uppmärksamma elevers behov av särskilt stöd, dels att åtgärdsprogram inte utarbetas för alla former av särskilt stöd. Detta medför att

elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen i betydande grad försvåras. Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Tillsynen visar att det saknas kompetenser och resurser inom elevhälsan vilket medför att det inte finns möjligheter att som en samlad resurs ge eleverna ett stöd för att utvecklas mot utbildningens mål. Skolinspektionens tillsyn visar vidare att huvudmannen för skolan brister i att ge eleverna tillgång till skolläkare, skolsköterska och psykolog vilket medför att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet inte kan bedrivas på avsett sätt och att eleverna med detta inte ges det stöd de har rätt till för att utvecklas mot utbildningens mål. Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans kvalitetsarbete. Tillsynen visar att det kvalitetsarbete som bedrivs på skolan saknar uppföljningar avseende trygghet och studiero. Det begränsar möjligheterna till välgrundade analyser av verksamhetens resultat och därmed är det inte säkert att de utvecklingsåtgärder som vidtagits på skolan är adekvata. Dokumentationen av skolans kvalitetsarbete när det gäller uppföljningar, analyser och planering och genomförande är bristfälliga. Bristerna i kvalitetsarbetet innebär en risk för att alla elever inte ges en likvärdig utbildning av god kvalitet och att förutsättningarna för styrning och utveckling av verksamheten är begränsade. Skolinspektionen bedömer att detta medför att det även finns brister i huvudmannens kvalitetsarbete. Skolinspektionen bedömer även att huvudmannen inte har säkerställt att rektorn på Hamnaskolan har pedagogisk insikt genom utbildning och därmed inte har den behörighet som skollagen kräver.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med extra anpassningar på Hamnaskolan. Utredningen visar att skolan inte uppfyller det skyndsamhetskrav som skollagen föreskriver när det gäller stödinsatser genom extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Mot bakgrund av skolans låga kunskapsresultat och att flertalet av lärarna inte är behöriga, är tillgången till specialpedagogiska resurser i arbetet med extra anpassningar av väsentlig betydelse. Konsekvensen av att eleverna inte skyndsamt får extra anpassningar är att deras förutsättningar att nå de kunskapskrav som gäller för grundskolan försämras.

I skollagen anges bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom resultatet på ett nationellt prov, via uppgifter från lärare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40) anges att rektorn bör se till att elevhälsans kompetens tas tillvara i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar dels för att identifiera en elevs behov, dels för att stödja lärare och övrig skolpersonal i arbetet med anpassningar i olika lärmiljöer inom verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att Hamnaskolan inte uppfyller skyndsamhetskravet avseende stödinsatser för elever i form av extra anpassningar. Lärarna berättar i intervju att ett stort antal elever har börjat på skolan det senaste året och att elever tas in löpande under året och att de inte sällan byter skola i förhoppningen om att få mer hjälp och stöd i skolarbetet. Lärarna arbetar med extra anpassningar, främst genom extra vuxna eller anpassat material, men en lärare vittnar om att det är svårt när elever kommer till skolan mitt i terminen och att det tar ett tag att veta vad som behövs. En lärare uppger att en extra anpassning är på plats inom en månad efter att ett behov har identifierats. Huvudmannen uppger i en intervju att det tar längre tid om man inte har fått information från den avlämnande skolan, men uppskattningsvis sätts extra anpassningar in senast efter en termin.

Enligt elevhälsan bör specialpedagogen i större utsträckning arbeta med extra anpassningar. I intervju med elevhälsan framför en representant att specialpedagogen borde ha ett större ansvar för arbetet med extra anpassningar, men att hen jobbar för lite för att det ska räcka till. I stället arbetar specialpedagogen med att ge stöd direkt till elever. Huvudmannen säger i intervju att frågor om extra anpassningar i stället går via huvudmannen som tillsammans med lärare hjälps åt att plocka fram material som borde fungera. Lärarna uppger att ansvaret för extra anpassningar ligger hos den undervisande personalen.

Särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med särskilt stöd, vad gäller att uppmärksamma elever i behov av stöd och utarbetandet av åtgärdsprogram. Utredningen visar att skolans undervisande personal inte har tillräcklig kännedom om skolans rutiner och arbetsprocesser avseende särskilt stöd. Tillsynen visar även att åtgärdsprogram inte utarbetas för alla former av särskilt stöd. Av Skolinspektionens utredning framkommer att det finns en stor andel elever som haft betyget F i ett eller flera ämnen under en längre tid utan att åtgärdsprogram utarbetats. Det framgår även av utredningen att inga åtgärdsprogram utarbetas med åtgärder som är kopplade till undervisningen, utan åtgärdsprogram utarbetas bara för elever med anpassad studiegång. Detta medför att elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen i betydande grad försvåras. Mot bakgrund av de kunskapsresultat skolan redovisar är det av stor betydelse att skolans rutiner för arbete med särskilt stöd är väl kända av personalen för att skapa förutsättningar för att uppmärksamma de elever som har ett behov av särskilt stöd. Bristerna i arbetet med åtgärdsprogram innebär att elever riskerar att inte ges det stöd och i den omfattning som krävs för att ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Enligt skollagen ska det anmälas till rektorn om det i undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom den ordinarie undervisningen. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges ett sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare anges i skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska beslut fattas om att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 290) till skollagen är syftet med att ställa krav på upprättandet av ett åtgärdsprogram att det ska finnas ett dokument för planering och utvärdering av elevens utbildning, så att förutsättningarna för elevens fortsatta lärande blir de bästa. För en elev i behov av särskilt stöd är åtgärdsprogrammet ett nödvändigt pedagogiskt instrument för planering och samarbete mellan lärare, annan personal t.ex. i elevhälsan, eleven och i förekommande fall vårdnadshavare samt för uppföljning och utvärdering av stödåtgärderna.

Enligt läroplanen för grundskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer kring arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40, s. 24) framgår att rektorn bör skapa rutiner på skolenheten för att tidigt få information från lärare, övrig skolpersonal, elever och elevers vårdnadshavare om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Vidare framgår att lärare och övrig skolpersonal bör vara uppmärksamma på tecken att en elev kan vara i behov av annat stöd än det som kan ges i form av extra anpassningar, och då skyndsamt anmäla till rektorn att det finns behov av att göra en utredning om särskilt stöd. Rektorn bör även skapa rutiner för att säkerställa att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd görs, samt avgöra vem som ska ansvara för utredningen.

Personalen har bristande kännedom om hur skolans arbete med särskilt stöd bedrivs. I intervjuer med lärare och elevhälsa framgår att personalens kännedom om rutiner och hur arbetet kring elevers behov av särskilt stöd bedrivs på skolan inte är tillräcklig. Visserligen säger en lärare och en representant från elevhälsan, att om en lärare identifierar att en elev kan ha ett behov av särskilt stöd, signaleras det direkt till rektor och specialpedagog, vilket även bekräftas av huvudmannen. Men när lärarna ombeds berätta om skolans arbetsprocesser för särskilt stöd, blir svaret "Det finns säkert". Lärarna uppger i intervju att de inte vet vem som gör utredningarna om behov av särskilt stöd men en lärare tror att det är specialpedagogen. I övrigt uppger lärarna att mentor, specialpedagog, rektor och huvudman är involverade i att utreda elevers behov av särskilt stöd. Huvudmannen säger i en intervju med Skolinspektionen att om en elev är i behov av särskilt stöd görs en utredning av antingen huvudmannen,

specialpedagogen eller kurator eller alla tillsammans. Huvudmannen uppger också att en lärare brukar skriva pedagogiska utredningar men att det egentligen ska vara specialpedagogen som utreder. I intervjun med elevhälsan framkommer däremot uppgift om att det oftast är specialpedagogen som gör utredningarna och återkopplar resultatet till lärarna och att specialpedagogen även skriver åtgärdsprogram och att de förvaras hos rektor.

Många elever på Hamnaskolan når inte kunskapskraven. Vid Skolinspektionens granskning av skolans betygs kataloger framkommer att en stor andel elever i årskurserna 6–9 inte når kunskapskraven i ett eller flera ämnen och i flera fall under en längre tid. Höstterminen 2017 hade 29 elever av totalt 41 elever i årskurserna 6–9 betyget F i ett eller flera ämnen (71 %). För vårterminen 2017 var det 18 elever av totalt 36 elever (50 %). Av de 26 elever som fick ett terminsbetyg vårterminen 2017 och höstterminen 2017, tilldelades 12 elever betyget F i ett eller flera ämnen under bägge terminerna.

Åtgärdsprogram upprättas inte för alla former av särskilt stöd. Vid Skolinspektionens tillsyn på Hamnaskolan framkommer vid dokumentstudier att de åtgärdsprogram som var aktuella endast omfattar särskilt stöd i form av anpassad studiegång för elever med förlängd skolplikt. Dessa elever har i samverkan med skolan och vårdnadshavare, valt att gå ytterligare ett år på skolan för att de inte hade nått kunskapskraven i vissa ämnen vid utgången av årskurs 9. Däremot kan inte några åtgärdsprogram med särskilt stöd kopplat till undervisningen och anpassning av lärmiljöer identifieras vid tillsynen. Huvudmannen uppger i intervju att åtgärdsprogram upprättas och beslutas av rektor när det gäller särskilt stöd med anpassad studiegång, men att det inte skrivs åtgärdsprogram med anledning av förändringar i undervisningen. Huvudmannen säger att det inte behövs och att skolan inte skrivit något åtgärdsprogram "för att vi gör det vi kan". Dessa förändringar dokumenteras mer i form av löpande journal, enligt huvudmannen. På en fråga till specialpedagogen om alla elever som utretts har ett åtgärdsprogram, blir svaret att hen skriver egna underlag, mera av en "planering". På en direkt fråga om hen skriver åtgärdsprogram, svarar denne att "Ja, man kan kalla dem för det". En av representanterna för elevhälsan uppger att det finns elever med behov av särskilt stöd, men är osäker på om de har åtgärdsprogram.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Hamnaskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten, finns det skäl att förelägga Ellithan AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Utredningen visar att elevhälsan saknar tillgång till psykolog och medicinsk kompetens i det förebyggande arbetet. Även om det vid intervju med representanter ur elevhälsan framkommer att kuratorn bedriver ett förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan, sker detta inte efter en analys där elevhälsans alla kompetenser bidragit med sina respektive perspektiv. Att elevhälsan saknar kompetenser och inte har förutsättningar att samverka, innebär att elevhälsans stöd till

elevernas utveckling mot utbildningens mål inte motsvarar författningarnas krav. Detta innebär att elevernas utveckling mot utbildningens mål riskerar att försvåras.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser med tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Enligt informationen som lämnats inför tillsynsbesöket består elevhälsan på Hamnaskolan av kurator och specialpedagog som bägge har deltidstjänstgöring (60 respektive 20 procent). Till elevhälsan räknas även rektor och huvudman. Psykolog tas in vid behov medan regelbunden tillgång till skolsköterska och skolläkare saknats sedan höstterminen 2016. Huvudmannen säger i en intervju att elevhälsan träffas och diskuterar hur de ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Rektors uppdrag till elevhälsan är att kurator ska prata med alla nya elever. I en intervju med representanter för elevhälsan framgår att det främst är kurator som arbetar förebyggande på gruppnivå med bland annat värdegrundsarbete, gruppsamtal och som konfliktlösare på individnivå. Representanterna uppger dock att det är svårt att driva frågor inom elevhälsan om till exempel värdegrundsfrågor när specialpedagogen jobbar så lite. Specialpedagogen och kurator har spontana träffar vid de tillfällen de är på skolan samtidigt. Tidigare hade de regelbundna träffar men nu finns det inga fasta mötestider. Frågor tas upp direkt med huvudmannen och rektor och ibland med lärare. I intervjuer med elever i årskurserna 4-6 framgår att eleverna går till kurator om någon är elak och att kurator brukar gå runt och fråga för att se till att alla elever mår bra. I en intervju kopplar eleverna dock inte ihop frågor om till exempel livsstil, hälsa, alkohol och droger med kurators arbete, utan med de genomgångar mentorn eller idrottsläraren haft i undervisningen. Visserligen uppger elever i årskurserna 7-9 att de gjort ett studiebesök på ungdomsmottagningen och att det var inom biologiundervisningen, men de vet inte vem som ordnade besöket men tror att det var dåvarande rektor. Eleverna har också deltagit i utbildning om rökning och narkotika.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Hamnaskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten, finns det skäl att förelägga Ellithan AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Hamnaskolans systematiska kvalitetsarbete. Utredningen visar att det kvalitetsarbete som bedrivs på skolan inte omfattar uppföljningar av trygghet och studiero på skolenhetsnivå. Visserligen följer Hamnaskolan upp elevernas måluppfyllelse, vilket redovisas i verksamhetsredovisningen för läsåret 2016/17, men för ett systematiskt kvalitetsarbete som bidrar till skolans utveckling behöver uppföljningen även omfatta andra mätningsområden, som till exempel trygghet och studiero. Det får till följd att den analys som görs på skolan, riskerar att inte baseras på en helhetsbild av skolans

verksamhet och att det därmed inte är säkert att de utvecklingsåtgärder som vidtas på skolan möter verksamhetens behov. Mot bakgrund av att elevernas kunskapsresultat sjunkit rejält under de senare läsåren och att många elever inte når kunskapskraven, är detta en viktig aspekt. Vid en resultatanalys måste olika tänkbara förklaringar lyftas varför måluppfyllelsen brister och för att rätt åtgärder ska kunna sättas in. Vidare framgår det inte av dokumentationen hur skolan planerat för och genomfört de utvecklingsåtgärder som beslutats. Skolinspektionen bedömer att om det finns stora brister i en skolas måluppfyllelse bör rektorn ordna en planering för vad som är målet för åtgärderna och vilka aktiviteter som ska genomföras för att nå målet. Någon dokumentation finns sålunda inte redovisad för uppföljning avseende trygghet och studiero, av de analyser man gjort av de uppföljningsresultat som tagits fram samt för planeringen och genomförandet av de utvecklingsområden som beslutats. De sammantagna bristerna i kvalitetsarbetet innebär en risk för att alla elever inte ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö då förutsättningarna för styrning och utveckling av verksamheten är begränsade.

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

I förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 304) till skollagen betonas att syftet med allt kvalitetsarbete är att det ska leda till förbättringar. Det är därför ytterst angeläget att kunskapen om eventuella brister i en verksamhet verkligen följs av åtgärder för förändring och förbättring.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn sammanställa enhetens resultat och se till att det finns underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen, samt se till att det utöver uppföljningen genomförs utvärderingar av särskilt identifierade områden inom enheten. Rektorn bör även tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen, analysera om orsakerna framgår tydligt eller om ytterligare uppföljning eller utvärdering behöver genomföras, samt utifrån analysen identifiera utvecklingsområden tillsammans med personalen och därefter besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas. Rektorn bör också se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Enligt huvudmannens verksamhetsbeskrivning för läsåret 2016/17 som skickats till Skolinspektionen inför tillsynen, har kunskapsresultaten "rasat" och skillnaden i kunskapsresultaten mellan flickor och pojkar har inte varit så stor tidigare. I intervju med huvudmannen ges exempel på orsaker till varför kunskapsresultaten sjunkit,

bland annat hänvisas till elevers psykosociala problem. På frågan hur det ser ut framöver säger huvudmannen att många elever behöver extra anpassningar.

Uppföljning av elevernas trygghet och studiero görs inte på gruppnivå. Hamnaskolans kvalitetsarbete redovisas i ett dokument lämnat till Skolinspektionen benämnt "årshjulet". I intervju med huvudmannen och rektor framgår att det inte genomförts någon enkätundersökning om elevernas trygghet och studiero under det senaste läsåret. Huvudman och rektor uppger i intervju att de i stället får veta vad som är viktigt för eleverna via klassråden. Flera lärare säger att utvärderingar av trygghet och studiero görs i dialog med eleverna om vad som fungerar och inte. Det kan också komma frågor om studiero från elevrådet säger lärarna. Vid en intervju med elever i årskurserna 7-9 kan de inte påminna sig om att de svarat på någon enkät om trygghet och studiero.

Det saknas dokumenterade analyser och slutsatser av uppföljningsresultaten med utgångspunkt i undervisning och tilldelade resurser i verksamheten. Av årshjulet för skolans kvalitetsarbete och i intervju med huvudmannen och rektorn framgår att skolans kvalitetsarbete tas upp med personalen varannan vecka på så kallade onsdagsmöten. Av årshjulet framgår att "utifrån gemensamma diskussioner under läsåret 2016/2017 kom vi fram till att prioriteringsområde för läsåret 2017/2018 bör vara läsförståelse, samt arbete med att höja den allmänna kunskapsnivån/förståelse för skolarbete.". På frågan hur kunskapsresultaten analyserats ger huvudmannen inget direkt svar och nämner att de inte gjort någon framåtsyftande plan utan har haft fullt upp med att skolan ska kunna fortsätta sin verksamhet, men att det finns dokumentation från onsdagsmötena med personalen.

Huvudmannen ger i samband med informationsinhämtningen exempel på utvecklingsåtgärder inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Det framgår dock inte på vilken grund dessa utvecklingsinsatser valts. Av kvalitetsdokumentet framgår inte att de valda utvecklingsåtgärderna har en koppling till gjorda analyser av skolans resultat. Utredningen visar att huvudmannen listat ett antal utvecklingsområden i kvalitetsdokumentet årshjulet. Av årshjulet framgår att skolans prioriteringsområden är läsförståelse och att höja den allmänna kunskapsnivån och förståelsen för skolarbetet. Vidare lämnas sju förslagspunkter att arbeta med under läsåret 2017/18. I informationen som huvudmannen lämnat inför tillsynen ges exempel på utvecklingsarbeten skolan genomfört under de senaste tolv månaderna. Arbetet med elevernas läsförståelse anges som ett prioriterat område men här finns även andra insatser uppräknade utöver de sju förslagspunkterna som redovisas i årshjulet. Även om skolan redovisat vilka prioriteringsområden man valt att arbeta med, framkommer inte varför dessa områden valts eller om de baseras på en analys av en tidigare genomförd verksamhetsuppföljning. Planeringen och genomförandet av beslutade utvecklingsåtgärder finns inte dokumenterat.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Hamnaskolans kvalitetsarbete inte uppfyller de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten, finns det skäl att förelägga Ellithan AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna*Rektorns pedagogiska insikt*

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen för Hamnaskolan inte säkerställt att rektorn har pedagogisk insikt genom utbildning. Av skollagen framgår inte vad som krävs för att en rektor ska ha förvärvat pedagogisk insikt genom utbildning. Lagstiftaren har överlämnat denna fråga att avgöras i praxis. Enligt Skolinspektionens praxis krävs pedagogiska studier under minst en termins heltidsstudier på högskolenivå (30 högskolepoäng) för att ha förvärvat tillräcklig pedagogisk insikt. Utredningen visar att rektorn inte har en pedagogisk utbildning som motsvarar minst en termins heltidsstudier på högskolenivå. Att rektorn blivit antagen till den statliga rektorsutbildningen påverkar inte Skolinspektionens bedömning. Rektorsprogrammet är en befattningsutbildning som inte ersätter skollagens krav på pedagogisk insikt genom utbildning. Skollagens krav på utbildning respektive erfarenhet är inte alternativa, båda kraven ska vara uppfyllda.

Av skollagen framgår att som rektor får endast den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt.

Som svar på de kompletteringar Skolinspektionen begärt efter tillsynsbesöket, uppges rektorns pedagogiska utbildning bestå av kurser inom det religionsvetenskapliga programmet motsvarande minst 15 högskolepoäng (Uppsala universitet) och en webbkurs i bedömning och betyg motsvarande 40 timmar (Karlstads universitet). Vidare anför rektorn kurser i pedagogik inom dåvarande TBV (Tjänstemännens bildningsverksamhet).

Kompetenser inom elevhälsan

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen inte sett till att Hamnaskolans elevhälsa har tillgång till psykolog och medicinsk kompetens i det förebyggande arbetet. Det faktum att skolan inte har tillgång till skolläkare och skolsköterska resulterar i att elevhälsan på skolan saknar medicinsk kompetens i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Visserligen har skolan tillgång till psykolog vid behov, men psykologkompetensen används inte i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Konsekvensen blir att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på skolan inte kan bedrivas på avsett sätt och att eleverna därmed inte ges det stöd de har rätt till för att utvecklas mot utbildningens mål.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser med tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Hamnaskolan har inte haft regelbunden tillgång till skolläkare och skolsköterska sedan höstterminen 2016. Det framgår av informationen huvudmannen lämnat inför Skolinspektionens tillsyn. Det finns enligt huvudmannen inga sjuksköterskor att tillgå.

Om en sjuksköterska anställs kan även en skolläkare förordnas. Visserligen har Hamnaskolan periodvis fått viss hjälp av lokala hälsocentraler med vaccinationer och även haft frilansande skolsköterskor knutna till skolan, men i en intervju med huvudmannen bekräftas att skolan fortsatt saknar tillgång till skolläkare och skolsköterska och att rekrytering av skolsköterska pågår. Skolan kan få hjälp av personal från kommunen med elevernas vaccinationer men avsaknaden av skolläkare och skolsköterska innebär att eleverna bland annat inte erbjuds några hälsosamtal.

Av utredningen framgår att psykologen inte deltar i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Av den information skolan lämnat inför tillsynen framgår att psykolog kan tas in vid behov. I en beskrivning av det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på skolan som lämnades i samband med intervjun med representanter från elevhälsan, framgår att de förebyggande insatserna genomförs av kurator tillsammans med rektor och övrig personal. På en fråga till elever om de mött psykologen säger de att de inte hört talas om någon psykolog utan tror att kuratorn har den funktionen. Eleverna tror att det är möjligt att få kontakt med psykolog genom kuratorn.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Ellithan AB inte uppfyller de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten, finns det skäl att förelägga Ellithan AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete för Hamnaskolan. Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen inte har bedrivit ett kvalitetsarbete på huvudmannanivå. Om en huvudman endast har en skolenhet är det möjligt att samordna kvalitetsarbetet på huvudmannanivå och skolenhetsnivå. Det finns således inte något krav på att huvudmannen i detta fall ska bedriva ett separat kvalitetsarbete på huvudmannanivå. Skolinspektionen har dock i detta beslut bedömt att det kvalitetsarbete som bedrivs på skolenhetsnivå inte lever upp till författningarnas krav. Till följd av detta lever inte heller kvalitetsarbetet på huvudmannanivå upp till författningarnas krav.

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete genom att planera, följa upp och utveckla verksamheten. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av förarbeten (prop. 2009/10:165 s. 306) till skollagen framgår att kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamhetens kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för utvecklingen av utbildningen, till exempel betygsstatistik och resultat i förhållande till nationella prov. Det framgår även att en enskild huvudman som bedriver utbildning vid endast en skolenhet bör kunna arbeta med planering, uppföljning, utvärdering och utveckling på

huvudmannanivå och enhetsnivå i ett sammanhang då begreppen huvudman och skolenhet för fristående verksamheter i dessa fall många gånger sammanfaller.

Av Skolinspektionens intervju med huvudmannen framkommer att kvalitetsarbetet på huvudmannanivå är detsamma som skolenhetens kvalitetsarbete.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Ellithan AB:s kvalitetsarbete inte uppfyller de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten, finns det skäl att förelägga Ellithan AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ellithan AB uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ellithan AB uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ellithan AB uppfyller författningarnas krav inom trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

På Skolinspektionens vägnar

X Mårten Petersson

Beslutsfattare
Signerat av: Mårten Petersson

X Mats Lindh

Föredragande
Signerat av: Mats Lindh

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Hamnaskolan

Fakta om Hamnaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Ellithan AB under våren 2018. Hamnaskolan besöktes av Skolinspektionen den 3 maj 2018 och den 4 maj 2018.

Hamnaskolan är en fristående grundskola belägen i Vågbro, Söderhamns kommun. Verksamheten omfattar grundskola för årskurserna 4-9. Vid tillsynstillfället hade skolan 53 elever inskrivna. Huvudman är Ellithan AB med org. nr. 556800-2070.

Enligt Skolverkets officiella statistik (SIRIS) för läsåret 2017/18 hade cirka 9 procent av de undervisande lärarna vid Hamnaskolan lärarlegitimation. I realiteten innebär det att en lärare av elva anställda var legitimerade. En lärare hade behörighet i minst ett av sina undervisningsämnen. Andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett av sina ämnen i grundskolan var för riket 78,3 procent. Av förteckningen över all undervisande personal på enheten som sänts in inför tillsynen framgår att fyra lärare är tillsvidareanställda och av dessa lärare saknar tre lärarlegitimation. All undervisande personal saknar behörighet i något undervisningsämne eller för vissa årskurser. Den lärare som är legitimerad undervisar i kemi, biologi och historia på högstadiet utan att vara behörig för kemi och biologi för årskurs 8-9. Skolans specialpedagog har en tjänstgöringsgrad på 20 procent.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för läsåret 2016/17 redovisas inte statistik över slutbetyg (kunskapskrav och meritvärden) för Hamnaskolans årskurs 9 på grund av för få elever. För årskurs 6 redovisas statistikuppgifter per ämne vad gäller kunskapskraven. I fem ämnen, bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa och musik uppnådde samtliga elever kunskapskraven. I tolv ämnen nådde inte alla elever kunskapskraven. Av dessa ämnen hade ämnet svenska lägst genomsnittligt betygsvärde med 6,1 (riket 13,4) följt av matematik 6,8 (riket 12,6). Enligt en redovisning av skolans kunskapsresultat för 2017 som lämnats av Hamnaskolan uppnådde alla elever i årskurs 6 kunskapskraven i fem ämnen. I elva ämnen nådde inte alla elever kunskapskraven. I årskurs 9 var det inget ämne där samtliga elever uppnådde kunskapskraven. Enligt skolans verksamhetsbeskrivning för 2016/17 har elevernas resultat det senaste året gjort "en enorm djupdykning i statistiken för både meritvärde och kunskapskrav, samt skillnad mellan pojkar och flickor".

Trygghet och studiero

Resultatet för skolenkäten vårterminen 2017 redovisas inte för elever i årskurs 5 och årskurs 9 på Hamnaskolan på grund av att det är för få elever som svarat på enkäten. Någon trygghetsenkät på gruppnivå har inte genomförts med eleverna under läsåret 2017/18. Skolenkäten visar att skolans personal (på en skala mellan 0-10) ger trygghet ett indexvärde på 8,1 (samtliga enheter 8,2) och för studiero 6,3 (samtliga enheter 7,0). Vårdnadshavare ger trygghet ett indexvärde på 7,8 (samtliga enheter 8,1) och för studiero 7,6 (samtliga enheter 6,2).